

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 6. do 8. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petletna 30 vin., pogojen prostor, poslani in reklame 40 vin. — Prijema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 472.

V Ljubljani, v torek dne 31. decembra 1912.

Leto II.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrsko kraje:	
celoletna	K 21.60
polletna	10.80
četrtletna	5.40
mesečna	1.80

Za Nemčijo:	
celoletna	K 26.40
polletna	13.20
četrtletna	6.60
mesečna	2.20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Za novo leto.

Stari koledar je razveljavljen. Če se oziramo po starem letu, če gledamo v novo leto, vsepovsod se delavstvu pokazuje boj. Karkoli dosežemo v kapitalistični družbi, je vedno le orožje za nove boje v rokah proletariata. Vsak košček moči, ki ga moremo vladajočimi iztrgati je važen in potreben, a vsi taki koščki niso cilji. Se dolga je naša pot do končnega smotra, do popolne osvoboditve delavskega razreda iz kapitalistične tiranije. A zlasti težak je ta boj pri nas, na Slovenskem, kjer je ljudstvo bolj zanemarjeno, kakor kjerkoli. Zlasti težaven je boj na Slovenskem, kjer imajo prazne fraze, če le prijetno done, več veljave, nego najresnejše delo.

V tem boju je najvažnejša naloga delavstva, skrbeti, da ima dobro orožje. Na pomoč svojih zakletih sovražnikov ne more računati. Edino geslo, ki velja za delavca, se glasi:

Pomagaj si sam!

Pomagaj si — to se pravi: Bojuj se! V boj se pa ne gre s praznimi rokami, brez načrta in brez reda. Najvažnejše sredstvo proletariata v boju za osvoboditev je na

delavsko časopisje.

Organizacija združuje delavske vrste in jim daje zanesljive načrte za politične in gospodarske boje. Delavski časopis je pa

meč

organizacije in delavskega razreda.

Sodrug! Skrbite da bo ta meč čvrst in oster! Pomislite, da imajo nasprotniki bogate arzenale, ker jim ne primanjkuje sredstev. Vaše časopisje se pa le z Vašo močjo in z Vašo pomočjo lahko razvija.

Spomnite se, da storite zase vse, kar storite za svoje časopisje.

Vaš list ima mnogo nalog in težje, nego meščanski časopisi.

Vaš list vam služi direktno in indirektno. Pisan mora biti za Vas, pa tudi za Vaše nasprotnike. Braniti mora Vaše pravice, poučevati Vas mora o razmerah in dogodkih, ki jih zamažejo vsi drugi. Najmlajšim Vašim sodrugom mora dajati prve pojme o socializmu in o boju, odgovarjati mora pa tudi višjim potrebam starejših in izkušenih. Vašim nasprotnikom mora tolačiti Vaše življenje, Vaše potrebe in

cilje. Proti sovražnikom mora vihteti meč, nepoučene pa mora poučevati, da postanejo iz nasprotnikov po prepričanju pristaši in sobojniki.

Da Vaš list lahko izpolnjuje vse mnogo vrstne in težke naloge, mora pa imeti potrebno moč.

Razširjajte »Zarjo«.

Cim več ima sredstev, tem mogočnejša bo, tem več koristi boste imeli od nje.

Delavci! Podvojite število odjemalcev »Zarje« in list vam bo dvakrat toliko vreden, kakor je sedaj.

Agitirajte, delavci! V Vaših rokah je razvoj Vašega lista; pridobivajte mu neumorno novih naročnikov in dvakrat lažje boste odbijali napade sovražnikov.

Kar žrtvujete za svoj list, ni izgubljeno. Naročnina je seveda denar. Toda Vaš list Vas podpira v Vaših bojih in čim bolj ga okrepite, tem izdatnejša bo njegova pomoč. Kar vložite v svoje časopisje, se vam bogato povrne v Vaših bojih; žrtve, ki jih prinašate za svoje časopisje, so za Vas dobiček.

Zato na delo, sodrug!

Pridobiti enega novega naročnika,

ni za nikogar pretežko delo. A če pridobi vsak naročnik le enega novega naročnika, imamo v kratkem času dvojno število odjemalcev in najrazširjenjši in najvplivnejši list na Slovenskem.

Storite za svoje časopisje to, kar store sodrug drugi in zmagovali boste v svojih bojih tako, kakor zmagojuje Vaši sodrug drugi.

Zatorej: Na delo!

Pa srečno novo leto!

Nazori finančnega ministra.

Dunaj, 29. decembra.

Preden so se člani državnega zbora razšli na novoletne počitnice, je vstal v parlamentu finančni minister Zaleski, da opiše poslanecem s svojega stališča gospodarski položaj države. Njegov govor se v maršičem razlikuje od navadnih govorov avstrijskih finančnih ministrov. Ekselencija je bil namreč tako prijazna, da je, četudi z diplomatično rutino in z olepševalno retoriko, priznal veliko mizerijo, ki jo imamo sedaj v Avstriji. Kakor se razume samo ob sebi, je začel z balkansko vojno in naštel nekoliko fatalnih momentov, ki so bili pač že davno znani, vsled česar pa niso s svojimi neprijetnimi posledicami nič manj zanimivi.

Balkanska vojna je neposredno škodovala onim panogam naše industrije, ki so udeležene pri izvozu na Balkan. To je predvsem tekstilna industrija. Ker se je v balkanskih državah razum Turčije dekretiral moratorij, se zahteve na Balkanu za dlje časa ne morejo iztirjati. Ali povrh tega je nastala splošna nesigurnost in — pravi minister — težka skrb, če ne bo tudi Avstrija zavlečena v vrtnice bojnih dogodkov.

Minister je potem opisal posledice, ki so se pojavile vsled te splošne nesigurnosti. Domači konzum se je nenadoma omejil. Se hujši udarec je dobil kredit na vseh koncih in krajih. Med posestniki hranilnih vlog je izbruhnila v nekaterih deželah prava panika. Lopovi so izrabljali strah nevednega prebivalstva, pa so kupovali bankovce za trd denar, toda globoko izpod cene. Razne banke so iz nezdravih konkurenčnih namenov vodile popolnoma napačno finančno politiko. Zato bo finančno ministrstvo

ostreje kontroliralo ustanavljanje bančnih podjetij.

Toda po ministrovem mnenju smo prestali najhujše, in rane, ki jih je dobilo naše narodno gospodarstvo tekom zadnjih mesecev, se bodo kmalu zacelile.

Do tega optimizma sledi človek govoru finančnega ministra pritrdjeval; tukaj pa se razhajajo pota. Gospodarske razmere v Avstriji nikakor niso take, da bi se kar v kratkem nadomestile izgube in ozdravili udarci, ki jih je prebivalstvo dobilo, odkar je izbruhnila vojna na Balkanu. Dogodki so zadeli avstrijsko prebivalstvo v najslabšem položaju. Konjunktura že dolgo ni bila posebno ugodna, zadnji sledovi krize, katero je povzročila aneksija Bosne in Hercegovine, še niso bili premagani, delavski in z njimi manjši meščanski sloji so bili od dolgotrajne dragine popolnoma izmозgani. Vsa kovrstni gospodarski polomi so izpričevali gospodarsko nesigurnost že davno, preden je izbruhnila na Balkanu vojna. Udarci, ki jih je ta prizadela in ki jih minister priznava, so torej učinkovali naravnost katastrofalno. To niso bile samo »kalamitete«, ki se »neprijetno občutijo«, temveč težke, mestoma smrtno rane.

Ali to so reči, o katerih ne bi bilo govoriti samo s finančnim ministrom, temveč z vso našo vlado, z avstrijsko prav tako kakor s skupno. Gospod Zaleski gotovo ni hotel ničesar očitati grofu Berchtoldu; ali nekatere njegove besede se glase objektivnim usedom, kakor očitki. »Nastala je težka skrb, če ne bo tudi monarhija zapletena v dirnadi bojnih dogodkov.« To je dejstvo, in v tem strahu je res marsikdo vzel svojih par kron iz hranilnice, misleč da bodo bolj varne v nogavici ali pa v zemlji pod kakšnim grmom.

Toda od kod je prišla ta težka skrb? Danes ne hodijo strahovari kar tako ob belem dnevu okrog, in četudi je Avstrija glede na izobrazbo veliko grešila nad svojim ljudstvom, bi se tako praznoverje vendar lahko precej hitro pregledalo, če se ne bi skrb sistematično zanašala med prebivalstvo in če se ne bi neprenehoma utrjevali njeni temelji. Menda bi bilo tudi za finančnega ministra zanimivo vprašanje: Odkod je prišla panika zaradi vojne nevarnosti, in kaj so storili oficijelni krogi, da bi rešili ljudstvo moreče bojazni.

Odgovor je že davno znan, in Prochaskova afera pripoveduje največ o tej stvari. Ne le možnost, temveč neizogibnost vojne se je trobila s tolikimi trobili, da se je vseh plašljivih krogov moral polotiti največji strah. Iz virov, ki se lahko zasledujejo do Ballplatz, so pa neprenehoma prihajale vesti o srbskih provokacijah, o vitalnih interesih Avstrije, o težkih konfliktih.

In zdaj misli gospod minister, da bo kmalu zopet vse dobro. Bržkone ima čudne pojme o gospodarski življenjski avstrijskega prebivalstva. Morda pa ne bi bil prišel do takega sklepa, če bi bil svoja izvajanja nekoliko bolj ilustriral s številkami in poskusil podati pravo sliko gospodarskih izgub, ki smo jih v teh dveh mesecih pretrpeli. Te izgube so namreč veliko večje, nego bi se moglo površno soditi po ministrovih besedah. Z nobeno črko ni omenil velikih in dragih priprav, ki jih je ljudstvo le od daleč opazovalo; ali kadar bomo zvedeli za račune teh priprav, ne bo nihče več verjel, da je optimizem finančnega ministra upravičen, ker se bodo marsikomu najezili lasje na glavi. Kdor se spominja, kakšni so bili militaristični stroški v dobi aneksijske krize, ne more imeti nobenega vselega upanja za to, kar nas sedaj čaka. Po vseh

panogah so nedvomno izgubljene milijarde. Kako si gospod Zaleski predstavlja hitro okrevanje od take bolezni?

Socialne razmere in alkoholizem.

»Ako mora človek živeti v peklju, bo v njem rajši živel pijan nego trezen.«

Upton Sinclair.

Socialna demokracija vidi v alkoholizmu mogočno oviro za osvobodjenje delavskega razreda. Zato deluje že dolgo vrsto let z vsemi močmi, da prepriča delavstvo o neizmerni škodljivosti uživanja alkoholnih pijač. Ali socialna demokracija ve, da je alkoholizem posledica, a ne vzrok današnjih strašnih socialnih razmer, v katerih živi proletariet. Ve, da ni alkoholizem vprašanje, ki se zamore rešiti samo, ločeno od ostalih socialnih vprašanj; alkoholizem je le člen v verigi družabne bede. Zato je prepričana, da se bo vprašanje alkoholizma rešilo le tedaj uspešno, kadar bodo tudi rešena vprašanja o delovnem času, stanovanjski bedi, nezadostni prehranitvi itd.

Predolgi delovni čas zapeče predvsem veliko število delavcev, da segajo po vinu, pivu žganju tako, da jim oškoduje telesne in duševne moči. Kdor mora delati po deset, dvanaest ur v slabo prezračenih prostorih, v vročini in prahu, je umevno, da mu opešajo moči in da seže po strupu, da vsaj nekaj trenutkov zopet lahko dela. Seveda tiči v tem velik predsodek. V ljudstvu je tako ukoreninjeno naziranje, da alkohol osveži telesne in duševne moči, da celo inteligentni delavci verjamejo, da alkoholizem ne osveži, ki užije tren

Nizke mezde, stvo kupovalo za tečne hrane, so ti delavci žganje umljivo je, da žganja kos trdega sebnjo tedaj, če je prisiljen, da je po beznicah, ker je dom preoddaljen od delavnice. Če nima delavec opoldne tople hrane, tedaj seže po alkoholu, ker meni da ga ogreje. Ali tudi to naziranje je prevara.

In ko se vrne delavec domov, kakšno je domovanje? Izmučen, premrazen prihaja v golemo, vlažno, nezakurjeno sobo in v tej luknji naj dobi njegovo teto odpočitka, tukaj naj se razvedri njegova duša? In na tisoče in tisoče je delavcev, ki imenujejo svojo last le košček take mrzle, neprijazne sobe, ker si ne morejo vsled nizkega zaslužka najeti boljšega stanovanja. Če je delavec oženjen in je prisiljena tudi njegova žena, da dela ves dan izven doma, kakšno je tako domovanje? Razmetano, nespoštevno, dostikrat kuhinja in spalnica v enem prostoru, in tukaj naj se odpočije? Kdo se bo čutil tedaj, če pobegne delavec prej ko mogoče iz tega »domovanja« in išče v gostilni utehe.

Beđa in pijančevanje sta v najtesnejši, dostikrat v nerazdružljivi zvezi. Kakor hitro pa pride delavstvo do boljših mezd in s tem seveda do boljših, tečnejše hrane, zdravejših stanovanj, tedaj pa se poslovi od žganja in pije vino ali pivo. Da ostane v delavcu poželjenje po vinu ali pivu vzlic boljši mezdi, je pač vzrok ta, da se njegove delavne razmere niso izpremenile, ki napravijo največkrat iz delavca pijanca. Dokazano je pa tudi, kar so dognale strokovne organizacije, da je delavstvo opustilo tudi vino in

DR. SLANC:

Peter Krapotkin.

Slovenci nimamo razven lirčno pesniške literature druge, vsaj ne dosti znanstvene. Hodi smo morali od nekdaj pri avstrijskih Italijanih in Nemcih v šolo. Majhen narod, katerega je količnik močna vlada lahko silila, k čemur je hotela! Slovenec je talentiran človek, avstrijski Nemec ga v tem oziru ne zapostavlja. V Avstriji se vzlic bogati naravi malokteri narod bogatejše gospodarsko razvija, fevdalna gospoda drži še vedno svojo okorno roko nad vsemi gospodarskimi razvoji, Slovenca držijo pa avstrijske vlade v ječi najozkosrčnejšega provincializma, ki ne more razviti večjih duševnih in gmotnih moči, podlaga večjega gospodarstva. Za južne kraje država nima državnih denarjev za povzdigo gospodarstva in tudi ne dosti za povzdigo druge kulture. Saj je najzalostnejša stran avstrijskega državnega življenja, da so Italijani največja bogastva pridobivali na Adriji in ob njej, Avstrijci pa ne in najbližnje svoje narode so znale avstrijske državne vlade odriavati od izkoriščanja morja ter ravno ob obali Adrije, če že ne izgojevali, pa vsaj trpele mej južnimi Slovani gospodarsko revu v vseh ozihih. Avstrijska analfabetnost je tu doli posebno očitna.

V prejšnjih gospodarstvih je bogastvo gospodarstva podpiralo tudi širjenje druge omike. Družabna obhoja se je ložje omiljevala, z vsem preskrbljeni ljudje lahko gojijo umetnost, gojijo lepoto v svojih in javnih hišah. Reva tlači k tlom in ne pripušča misliti o olepšavi življenja. Vzlic temu, da se gospodarstvo na Slovenskem vzlic bližnji važnega morja, ni moglo novodob-

no razviti, pa naš kmet, naša masa ni toliko zastajala v revu, da bi mogli brezupni biti, da bi se ne dala ta masa povzdigniti do lepšega življenja, lepšega pogledovanja vsega, kar tvori življenje. Naša masa je pristopna večji omiki, v njej je veliko talentov, ki postanejo v kaki dobri gospodarski šoli izborni delavci. Treba je le to maso buditi in ji kazati pota, ki vodijo do boljših življenjskih razmer tudi za njo. Za to Slovenci ne skrbimo dosti in posebno ne s tem, da bi našim narod, množicam, ko že nimamo dosti originalov, predstavljali spise velikih mislecev, prijateljev ljudskih množic.

Eden teh, Peter Krapotkin, je te dni praznoval v Brightonu na Angleškem svoj 70. rojstni dan. »Zarja« se ga je spominjala, drugi slovenski časopisi ne. Krapotkin je eden največjih med dobrotniki ljudskih mas; toplejši kakor le ta, ne more človek ljubiti revnega sočloveka. Na Slovenskem so njegovi spisi še malo znani. In vendar bi moral vsak slovenski časnika, ki hoče druge učiti, poznati spise Petra Krapotkina. V njih najde direktive za svoje delovanje, v njih dobi pregled čez življenje družbe, države. Nobena stran življenja ni neznana temu velikemu Rusu. Na kmetiji se pozna kakor največji učitelj kmetijstva, v delovanju rokodelstva, industrije in družini obrtov ve za vsako gonilno moč in vso zgradovino razvojev gospodarstva ima v oblasti, kakor angleški ali nemški zgodovinar gospodarstva. — Es gibt augenblicklich zwei große Männer in Russland, deren Denken im Dienste des russischen Volkes steht und deren Gedanken der Menschheit zu Gute kommen: Tolstoj und Kropotkin,« je pisal Georg Brandes, ki je označil Krapotkina za največjega kritika življenja.

Po rodu knez, potomec najstarejšega in

najbogatejšega ruskega plemstva, je Peter Krapotkin (rojen 1842) na sebi izkušal v življenju največje bogastvo in največjo revu. Ko je car Aleksander II. fante najvišjega plemstva, Krapotkinove sošolce, kateri so se izgajali v carskih, za nje prirejenih šolah po dovršitvi slednjega leta imel pred sabo in se pogovarjal z njimi o tem, kake kariere v najslabših državah službah si bodo izbrali, je Petru Krapotkinu, najboljšemu gojencu, delal, ko si je ta izprosil da ga da h kakemu polku v Sibirijo: Peter, ti imaš vse drugo mišljenje, kakor bi ga imeti imel po tvojem stanu, ti nočeš biti sodrug ruskega plemstva; Peter, ti si velik talent, ti hočeš hoditi po krivih potih; pa pojdi h polku v Sibirijo.

In šel je in tam preiskoval azijski svet v Mandžuriji in drugod in postal zemljepisec, ki je vse tedanje zemljepisje Azije v red dal, katero je bilo dotle napak predstavljeno. O teh izletih piše: Kako malo človek rabi za svoje preživljanje — hleb črnega kruha, nekaj čaja, sekirico ob sedlu in toplo odejo pod njim, tako sem izhajal cele mesece v neobljudenih azijskih krajih.

In ta skromnost mu je ostajala tudi v največjem bogastvu, katerega je bil nekaj časa deležen, dokler se mu ni po državi vzelo. Prepotoval je vso Evropo in Ameriko mu je tudi znana. Učenjak prve vrste je bil množicam časnika, ki jim je razlagal največje probleme življenja jasno: njegov pisateljski princip je bil, da piše tako, da ga lahko razume kmet in delavec drugih obrtov. Krapotkin je velik bogataš v idejah in ta mož je pisal časopis po krajcarju, v katerem je bilo na malem prostoru toliko zdravih idej, da še danes socialistični pisatelji iz njega črpajo. Krapotkinov slog je tak, kakor bi ti govoril duševni velikan, pa tako jase, da te vzdigne k

sebi, da ga moraš razumeti. In vse življenje mu je znano, v najvišji višini človeške družbe je živel, delil pa tudi svoj kruh v revščini kot urarski delavec z revnimi sodelavci. Preživel je nekaj let v ruskih ječah, katere je popisal, kakor morda le Dostojevski, glede njih grozovitosti; zaprt je bil tudi na Francoskem, tam pa je bil čez nekaj časa pomiloščen. Ne bo dosti časa preteklo, ko se bodo ljudje stramovali, da se je ta krasna narava radi svojega ljudomilnega mišljenja zapirala. Veliko srce, polno ljubezni do revežev vseh narodov bije v prsih velikega moža. Ko je še živel Krapotkin v očetovi hiši, so se ga sluge in tlačani dotikali kot bitja, iz katerega prihaja sreča; imel je za te reveže vedno odprto roko, milo obhojo. Kot zemljepisec velja Krapotkin kot eden prvih, a tudi kot poznavatelj vsega človeškega življenja, zakonov, po katerih se razvija v duševnem in gmotnem oziru. Mojster je v poznavanju razvojev gospodarstva in v vseh evropskih deželah je gledal s svojimi očmi, kako ljudje gospodarijo in živijo.

Pri nas na Slovenskem pišejo zdaj toliko novel, romanov ter jih predstavljajo iz družih literatur. Prestavlja se, kar ravno pride pod pero. Pri družih narodih že izbirajo najboljše. Zbirajo se moške, ki poznajo svetovno literaturo in ti določajo najboljše knjige. Ljudje se bavijo prav resnobno z izboljšavo gmotnega stanja in takozvana lepa literatura se potiska v stran. Ljudje hočejo biti znanstveno poučeni. Ljudstva želijo močnejše duševne hrane. Časopisi toliko denarja stanejo in kaj prinašajo? Dnevno politikovanje je po večjem vse, ki se pa izgubi še tisto uro v bralcih. Dajte ljudem temeljne nauke o gospodarstvu in družini vedah, potem bodo že sami znali raziskavati, kake uredbe gospodarstva, družabnega, državnega življenja so potrebne,

ivo, če je doseglo krajši delovni čas. Svoje proste čase niso več presedeli po beznicah, temveč so ga porabili za svojo izobrazbo.

Vsako zlo, ki naj se trajno odpravi, se mora izkoreniti pri korenini. Strahotna razširjenost alkoholizma v današnji dobi je posledica socialnih razmer. Te se morajo izpremeniti in alkoholizem bo pojenjeval. Socialna demokracija vzlic temu spoznanju vodi še poseben boj proti alkoholu in za abstinenco. Vse socialno demokratične stranke v Evropi so na svojih zborih povdarjale, da je boj proti alkoholu največjega pomena za razvoj socializma, in vse evropske socialno demokratične stranke imajo delavske abstinencijske organizacije.

Besede ameriškega sodruga Uptona Sinclairja: »Ako mora človek živeti v peklu, bo v njem rajši živel pijan nego trezen,« ki jih je napisal v svojem romanu »Močvirje«, so grozna obsojda današnjega kapitalističnega družabnega reda. Kapitalizem je pahnil delavca v razmere, ob katerih bi moral zblazniti, da ni iskal tolažbe v alkoholu. Ali čim bolj prodira ideja socializma med delavstvo, čim bolj se utrjuje v delavstvu prepričanje, da mora postati vse drugače, kakor pa je, tembolj se zaveda delavstvo, da zamore ta gigantski boj izvojevati le trezen razred. Namesto črnega obupa, ki je prej tiščal delavstvo k tlom in ga silil iskati trenutnega ozabljenja v strupu, je socializem prežal delavstvo s svetlim upom na boljše bodočnost. In delavstvo spoznava od dne do dne bolj, da alkohol ni prijatelj, temveč njegov največji sovražnik in zli duh.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Ustanovitev zveze slovenskih socialističnih pevskih zborov**, katero je včeraj omenila »Zarja«, je bila že opetovano predmet živahnih diskusij tako v krogu ljubljanskih sodrugov pevcev, kakor pri odboru glasbene podružnice in centrale »Vzajemnosti«. Predvsem se je povdarjala potreba slovenske socialistične pesmarice, ki jo namerava ljubljanska »Vzajemnost« z doglednem časom izdati. Omočne in druge težkoče enake vrste bi se končno že premagale, ali težava je s pevovodji pri podeželnih organizacijah, kjer se našim pevskim zborom mečejo sistematično od vseh strani polena pod noge. Centrala in podružnice kranjske »Vzajemnosti« so žrtvovala do zadnjega časa vsak mesec skoro 150 K za vzdrževanje poka pri 3 do 4 zborih. Ena pevška vaja v Trzinu je veljala do 15 K in pevovodja je izgubil pri tem en dan in eno noč! Ob takih razmerah se seveda ni dalo mnogo doseči. Centralni odbor se bavi z mislijo, da zmanjša stroške, stopiti v dotiko z napredno učiteljsko organizacijo in z njenim posredovanjem priti do sposobnih učnih moči, ki bi se ne sramovale, stopiti v krog delavskih pevcev. Spomladi prihodnjega leta misli ljubljanska »Vzajemnost« sploh stopiti pred vse bratske organizacije z gotovim načrtom, ki bo, upajmo, ne le ugajal, temveč tudi pripomogel, da pride tudi pri Slovincih delavska pesem svobode do svoje veljave. »Vzajemnost«, ki je že sedaj bila nekako središče slovenskih socialističnih pevcev, bo drage volje uvaževala vsak nasvet, ki bi je morda došel s te ali one strani. Da delo »Vzajemnosti« ni bilo brez uspeha, se vidi na zanimanju, ki se je začelo pojavljati med slovenskim delavstvom za socialistično pesem.

— **Knjižnica »Vzajemnosti«** v Ljubljani je sedaj popolnoma urejena in začne z novim letom redno posloovati. Odprta bo vsak torek od 6. do 7. zvečer, ob sredah od 8. do 9. zvečer ter ob nedeljah od 10. do 11. dopoldne in od pol 2. do pol 3. popoldne.

— **Čitalnica »Vzajemnosti«** v Ljubljani začne 2. januarja posloovati in bo odprta in dostopna vsem sodrugom in sodružicam vsak dan do pozne ure zvečer. Za prvi hip bodo na razpolago naslednji listi: »Zarja«, »Proletarec«, »Glasilo podporne legije ameriških delavcev«, »Naši zapiski«, »Železničar«, »Rudar«, »Stavbinski delavec«, »Delavec s kamnom«, »Internacional«, »Tobačni delavec«, »Slovenski narod«, »Slovenec«, »Dan«, »Edinost«, »Slobodna Riječ«, »Arbeiter - Zeitung«, »Laibacher - Zeitung«, »Glühlichter«, »Der wahre Jakob«, »Der

kaj je koristno za nje in kaj škodljivo in bodo znali sami kritikovati! Tedaj predlagajmo slov. žurnalisti našemu ljudstvu misli takih mislecev, kakor je Peter Krapotkin, in naši čitatelji nam bodo hvaležni za to, bodo dobili kažipote za hojo skozi življenje. — Kmet iz Bizela je pisal, da sem mu poslal Krapotkinovo knjižico: Kmetija, rokodelstvo in industrija, da še ne pošlje knjige nazaj, da je hoče brati in še brati in mi pisal, da da rad par sto goldinarjev za to, da se ta knjiga na slovensko prestavi in med naše kmete razdeli. Popraskaj Slovenca, kjer ga hočeš, naš bodeš, da je strahopetnež. Treba mu je izravnavati hrbišče in ga pripraviti, da nosi glavo po konci. Naj dobi kaj Krapotkinovih misli o življenju vase! — Seveda tak umetnik slova ni lahko kdo, pa naj tega velikega človeka naši žurnalisti in drugi pisatelji ekscerpirajo, naj ga citirajo, boste videli, kako bo ta Rus Slovencem odpiral oči in kako bodo zraščevali! — Naj si bode omikanec najširšega duševnega obzorja, ali nešolan pameten človek iz mase, razumljiv je Krapotkin vsakemu in vsakemu bo prinašal, kar se ni bilo znano bralcu. Spremljamo Tolstaja na njegovem zadnjem potovanju, spoznavali, kako plamti ta velika duša, da bi vzdignila revolucionalno kmetijsko maso, da sama začne misliti in za se skrbeti, in tako plamti iz vsakega beseda velikega Rusa Krapotkina neizmerna ljubezen do delavske in kmetijske mase; to buditi, to speljati do samostojne hoje, veljajo vsi umovi tudi tega velikega ruskega pisatelja. Noben roman ni tako podoben, kakor Krapotkinovi besedi. Vsak omikanec bi moral poznati Krapotkinove: »Spomine revolucionarja«, ali prelepo knjigo: »Vzajemna pomoč — princip napredka«, ali: »Blagostanje vsem«. — Tako srčno toplo pisanih knjig, kakor so n. pr. te, ni mnogo v svetovni literaturi.

Kampfi, »Il Lavoratore« ter še 15 do 20 raznih tednikov in mesečnikov. Čitalnica se bo polagoma izpopolnjevala, da bo lahko ustrezala tudi najbolj razvijenim čitateljem. Čitalniška soba je zračna in prostrana in dobro zakurjena ter zvečer razsvetljena s plinovo lučjo. Čitalnico bo vzdrževalo 21 članic in članov »Vzajemnosti«, katerih krog se pa seveda še lahko razširi. Priglasje in prispevke sprejema blagajnikov namestnik sodr. Viktor Zorč.

— **Magistratni svetnik g. Iv. Šešek** gre prihodnje dni z ravnateljskim naslovom v pokoj. G. svetnik Šešek je bil eden tistih uradnikov, ki ga je kot jurista dila izredna temeljitost v znanju zakonov, kot uradnika vestnost in točnost, kot obrten referent pa je nadkriljeval marsikakega uradnika te stroke tako v Ljubljani kot na Kranjskem in obče. Zaradi svojega odkritega značaja, kolegialnosti in objektivnosti je bil pri vsem uradništvu zelo priljubljen; magistrat sam pa ga bo najbolj pogrešal baš zato, ker bo težko dobil za važni, a težavni obrtni referat nadomestila. Baje bo opravljal po odhodu g. ravnatelja Šeška, ta referat svetnik Lauter, ki bi po izročitvi policije ostal v mestni službi brez referata.

— **Socialno delo »odseka za službeno pragmatiko na magistratu«** bo treba nekoliko — podkuriti. Ker so svoje »višje« že pred novim letom spravili na mehko, mislijo ti ljudje zdaj v odseku, da morajo nižji, t. j. lačni uradniki, še par mesecev čakati na tiste dvomljive dobrote pragmatike in na časovni avanzma, ki so ga že — pred pragmatiko lahko zahtevali. Uradniki Mestne hranilnice so n. pr. predložili svojo pragmatiko že meseca oktobra. Danes pišemo zadnjega decembra, pa še ni obdelana. Uradniki, tisti nižji, ki jih prezirajo, pa si bodo že znali pomagati. Gospodje v odseku, ne bojte se zato!

— **Ljubljanski jezuiti so pretkani ljudje.** Na ljubljanske terciarje in terciarke imajo jezuiti tak vpliv, da se jim te duševne reve znosile skupaj težke tisočake, s katerimi zidajo zdaj novo, čisto odveč in drago cerkev, ki bo ravno tako luksurično opravljena kakor — nepotrebnost. Ali sv. Jožef, ki ga bodo iz stare kapele prenesli v novo cerkev, liberalnih in klerikalnih terciarjev in terciark ne bo zveličal pa za to jezuitom ne gre. Gre jim za to, da bodo delali s svojo trdnjavo šentpeterskemur fajmoštru — konkurenci, in basali denar v svoje žepke, katerega bi drugače neumni ljudje porabili lahko za bolj pametne namene, ali pa bi ga pobasali — župnik Petrič.

— **Opozarjamo na današnji Silvestrov večer** podružnice »Vzajemnosti« in strokovne železničarske organizacije v Spodnji Šiški, ki se vrši v salonu gostilne »pri Anžoku« (J. Rebershak) v Spodnji Šiški. Začetek ob 8. zvečer. Na sporedu so: komični prizori, šaljiva pošta, srečlov, živa slika, ples. Vstopnina 30 v, za osebo; članice proste.

— **Nocoj na Martinovo cesto k Pavšku**, kjer bo Silvestrova prireditev moščanske »Vzajemnosti« ob sodelovanju podružničnega tamburaškega zbora. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina za osebo 40 vin. Sodrugi in sodružice iz tega okraja prosimo za obilen poset.

— **Zahvala.** Sodrugi Jos. Skorpik, strojevodja drž. železnice v Ljubljani je podaril ljubljanski »Vzajemnosti« mal skioptikon, za kar mu izreka odbor na tem mestu najtoplejšo zahvalo.

— **Za gospodo je vedno denar, za delavca ga ni nikoder.** Iz Novega mesta nam poročajo: Naš mestni občinski svet je imel 23. t. m. po preteku 2 mesecev zopet sejo. Ali pri naši mestni občini je tako malo, ali pa tako veliko dela, da se »seje« na vsake kvarte enkrat, tega bi ne bili uganili, da nam ni te uganke rešil sam bivši župan in sedanjí občinski svetnik dr. Šegula. Ko so gospodje namreč prišli v svojem dnevnem redu k točki proračun za l. 1913, je iz dotlej še neznanih vzrokov predsedstvo prevzel podžupan Vojska, dočim se je župan s cigareto v ustih zgubil v svojo sobo. Uvodom proračunski »debat« se priglasi dr. Šegula k besedi in izvaja nekako tako: Z ozirom na za naše razmere jako povolen rezultat našega proračuna in oziroma se na izkazani prebitek K 2421 mestnega gospodarstva, bi jaz predlagal zvišanje nagrade za poslovanje našega g. župana. Imel sem priliko se prepričati, koliko časa in truda g. župan žrtvuje za vzorni red v poslovanju našega mesta. Je res, da se je novemu g. županu od prvotne za njegove prednike določene nagrade v znesku 1400 K že ob njegovem nastopu dovolilo zvišanje na 1800 K. Ampak z ozirom na izredno delavnost novega g. župana se ne bojim očitkov prav od nobene strani, če danes predlagam še nadaljno povišanje za 200 K tako, da bo letna nagrada znašala okroglo 2000 K. Ko je podžupan ta predlog dal na glasovanje, se je zgodil velik čudež: znano je namreč, da naši mestni očetje ne le da še pri teh redkih sejah strašno varčujejo z darom jezika, nego tudi z rokami, če se gre za glasovanje kakšnega predloga. Ravno pri tej seji je moral sam župan opetovana častite mestne očetje opominjati, naj vendar malo bolj korajžno dvigajo svoje roke, da bo mogel vsaj šteti, kdo je za ali proti predlogu. Ko pa se je šlo za ta predlog, glej čudo, so se kakor na komando dvignile vse roke tako izrazovito, da jih še g. podžupan, ki sicer ne vidi preveč dobro, prav lahko opazil in seštel. Predlog je bil soglasno sprejet. G. župan bo torej od slej dobil 2000 K letne nagrade za svoje neumorno delovanje in korist mestne občine. Da nas ne bo kdo zamenjal v vrsto tistih hudobnih jezikov, ki z ozirom na to povišanje menijo, da je zdaj županova čast plačana za županovo delo, ali kar je isto, da bi zdaj tudi mestni tajnik še ceneje opravljal isto delo, izjavljamo: Ker tudi po drugih mestih župan dobil nekako odškodnino za zamudo časa pri županihkih poslih, v principu tudi v tem slučaju soglašamo s takim predlogom in sicer ne glede na to, da pri g. Rozmanu ne more biti govora, da bi radi županiških poslov bo moral zanemarjati stanovski poklic. On ima svojo gostilno v najemu, torej ni ma posebnega drugega važnega opravka. Tudi

še tako daleč gremo v svoji konciliantnosti, da prav radi uvažujemo ne baš sijajne finančne razmere sedanjega g. župana. Kratkoterminalno mu to povišanje letne nagrade, če ne že iz srca, vsaj iz socialnega stališča in usmiljenja privoščimo. Ampak ravno iz tega razloga, iz katerega g. županu privoščimo — naglašamo tudi mi — res zasluženi kruh pri mestni občini, ravno iz tega razloga pa se moramo čuditi, da isti predlagatelj ni mestne blagajne našel tudi takrat (pri zadnji seji) v taki rožnati luči, ki je šlo za prošnjo povišanja plač mestnim redarjem in mestnim delavcem. To gospodje nam iz našega stališča nikakor ne gre v glavo, da kadar ti reveži prošijo za kako povišanje, takrat je ves slavní mestni svet edin v tem, da mestna blagajna kaj takega ne dopušča. Nasproti redarjem in sploh mestnim uslužbencem je mestna blagajna sploh že od nekdaj tako revna, da za svoje uslužbenice niti penzijskega fonda ne more prenesti. Ti reveži pri novomeški občini stoji še danes na nevarnem stališču, da če med službo postanejo nesposobni, ali se g. županu izljubi jih pognati iz službe, so brez vinarja na cesti, v vsakem slučaju pa so odvisni od izredne milosti vsakokratnega občinskega odbora. Da g. župan Rozman res mnogo dela v svojem uradu, o tem smo prepričani, če pa tudi res tako neumorno skrbi za interese mesta, o tem se moramo že le prepričati. Vsekakor pa nimamo prav nič proti temu, če se mu v kratkem še enkrat poviša nagrada, zahtevamo pa, da ima isti predlagatelj srce tudi do drugih revežev v mestni službi.

— **Protest proti dolenskem Cuvaju.** Ker je ne baš slavnoznani dolenski Cuvaj, vladni praktikant Golja proti vsemu prebivalstvu razlil izbruhe svoje maščevalnosti in se deželna vlada na vse gorostasne slučaje o zlorabi uradne oblasti prav nič ne ozira, so Dolenci sklenili uprizoriti splošen protest proti Golju. V to svrhu se v Novem mestu izda pismeni protest, ki bo zavoljo podpisov krožil po vsem mestu in od tod po deželi. Protest se vpošlje na ministrstvo, da bodo tam videli kakšne ljudi vzdržuje Schwarzova vlada.

— **Krščansko maševanje.** Župnik na Stari Oselici čuti draginjo; ampak neprijetni občutek ga ni spravil v zadrego. Samolastno je povišal bero. Dočim se je čeda pobožnih ovčic sprijaznila z župnikovim bojem zoper draginjo, se je eden uprl samolastnemu postopanju. Toda kazni mu je bila za petami: ko je v adventu pristopil k obhajilni mizi, mu je župnik pred zbrano sososko na prav demonstrativen način odrekel obhajilo in ga v očeh sofaranov javno osramotil. Užaljeni mož je tega namestnika božjega citiral pred škofješko sodnijo in župnik je ušel opravičeni kazni le na ta način, da je prosil odpuščanja, prevzel vse pravdne stroške in obljubil popraviti krivico na laci.

— **Javen rudarski šhod** se vrši v nedeljo 5. januarja 1913 ob 9. uri dopoldan v pivarni pri »Črnem orlu« v Idriji. Na dnevnem redu je: 1. Poročilo krajevnega delavskega odbora o delavskih in provizijskih zadevah. 2. Slučajnosti. Delavci, rudarji — udeležite se! — Samomor. Dne 29. t. m. okolo 11. dopoldne se je spustil 70letni vpočepeni rudar Leopold Ferjančič po vodotoku blizu »Zemlje« z »raka« v Idrijo. Zdrnil je z vso silo v Idrijo in si razbil glavo, povrhu je še utonil. Pravijo, da ga je v smrt pognalo grdo postopanje žene in sina.

— **Nesreča v Idriji.** Iz Idrije poročajo: 29. t. m. ponoči se je v jami ponesrečil 31letni Ignacij Miklavčič. Ob 3. jutraj malo pred koncem odmerjenega dela, so podirali oder, kar se vsuje kamenje in rahla prst navzdol. Tovariši so odskočili, a Miklavčič je zadelo, da mu je zlomilo nogo in roko ter ga po prsih precel opraskalo. Mož je star 27 let in ima ženo in dva otroka. Za težko delo bo težko še kdaj sposoben.

— **Likvidacijski odbor »Glavne posojilnice«** čudno počasno deluje; zato ljudje, ki plavajo v negotovosti: kaka usoda jih kot vlagatelje doseže in zadene, po vsej pravici godrnjajo. Mnogoštevilne pritožbe dovolj glasno opozarjajo gospode iz likvidacijskega odbora na dolžnosti, ki so jih z izvolitvijo prevzeli.

— **Pevski zbor »Glasbene Matic«** v Ljubljani priredi običajni plesni venček v soboto dne 11. januarja 1913 v zgornji veliki dvorani »Narodnega doma«. Svira slavná Slov. filharmonija.

— **Iz gledališke pisarne.** Spored akademije dne 31. decembra: Čajkovski: Arja kneza Gremina iz opere »Evgenij Onegin« — poje g. Križaj. 2. Adelin avtomobil — poje gđ. Fantova. 3. Usoda narodne pesmi »Dideldudel« — poje g. Bohuslav. 4. Novotny: Mesičskviti; Friml: Tulčka; Vymetal: To naše staveni — poje gđ. Richterjeva. 5. Češka narodna pesem »Mne daroval devčatko prstynek« — poje g. Hafner Karas. 6. Momiusky: Arja iz opere »Halka« — poje gđ. Lowczynska. 7. Jaz in moje kolo, humorističen potopis — poje gosp. Povhe. Vse točke spremlja na klavirju gospod Niko Štrifot. — Nato Courtelinova enodejanka »Neizprosní stražnik«. — Predstava bo izven abonementa, za lože nepar, ob zelo znižanih cenah. Na novega leta dan popoldne »Pepelka« z godbo, izven abonementa, za lože par, zvečer opera »Traviata« s tenoristom gosp. Harnerjem v vlogi Alfreda (nepar).

— **Preložitev roka za oddajo napovedi v svrhu priredbe osebne dohodnine in plačarine ter rentine za leto 1913.** Z ozirom na razglas tukajšnjega c. kr. finančnega ravnateljstva z dne 1. decembra 1912, št. Al 4223, se naznanja, da je c. kr. finančno ministrstvo z odlokom z dne 23. decembra 1912, št. 94.696 rok za oddajo napovedi v svrhu priredbe osebne dohodnine in plačarine ter rentine za leto 1913 preložilo na dobo od 15. februarja do 15. marca.

— **Delavcev manjka podejtnikoma Rella & Neffe, pa »Alpenländische Baugesellschaft«.** To se vidi v strugi Ljubljanice. Ti dve podjetji ubogze težake preslabo plačati, zato jima delavci uhajajo. To je čudno, da sme v Ljubljani vsak tui podjetnik delavce izkoriščati in nič

manj čudno, da se — magistrat za te razmere nič ne briga. Čuda potem ni, da dela, in sicer važna dela, v tem lepem vremenu in ugodnem času tako zastajajo! Kdo bo pa garal za 2 K 40 v 12 ur na dan v mrazu in — vodi!

— **Plesne vaje »Vzajemnosti«** v Ljubljani se vrše vsako nedeljo in praznik od 3. pop. do 7. zvečer v čitalnični dvorani »Narodnega doma«. Sodrugi in sodružice se prosijo za agitacijo za to plesno šolo, ki je res v vsakem oziru vzorna, obenem pa nadomešča drago in nezdavno zabavo po gostilnah. Vstopnina je zelo nizka.

— **Umrli so v Ljubljani:** Julijana Žitnik, vdova c. kr. sodnega kancelista, 75 let. — Marija Lovše, rejenska, tri mesece. — Jera Avbeli, delavka, 74 let. — Jožef Oblak, posestnik, 52 let. — Ivan Šivic, posestnik 45 let. — Jožefa Bajec, žena železniškega sprevodnika, 28 let. — Janez Mlinarič, hlapec, 41 let.

— **Žrebanje srečk ljubljanskega posojila.** V četrtek, 2. januarja 1913, ob 10. dopoldne se vrši v mestni blagajni 48. žrebanje srečk mestnega loterijskega posojila. Za stranke bo ta dan blagajna zaprta.

— **Smrtna nezgoda v Grubarjevem prekopu.** V nedeljo zvečer je utonil pri mostu k Božjemag robu Anton Bokavšek, oče petih neprekrbljenih otrok. Bokavšek je bil delavec v Polakovi tovarni in posestnik v Štepanji vasi. Zasel je v temi s pota in se zvrnil v vodo.

— **Za mrtvega proglašen še živi.** V gostilni »pri kuharici« pod Trško goro pri Novem mestu je znani zagovednež Miha Trkaj s sekuro udaril po glavi istotako dobro znanega konjskega mešetarja Teksterja. Napadalec je baje čakal na nekega drugega, pa kakor se je sam izrazil, je tudi dovolj dobil. Razbil mu je črepinjo in ker se je pobjoj izvršil s sekuro, se je po Novem mestu raznesla vest, da je Tekster, takoj, ko je bil v bolnici prepehan, ondi umrl. Ta vest pa še ni potrjena, dasiravno je malo upanja, da bi težko ranjeni še okrevaj.

— **Nesrečna smrt.** V soboto popoldne je od doma odšel na bližnji travnik posestnik iz Črne vasi št. 14, Ivan Šivic, rojen 9. junija 1867 na Brezovici ter pristojen v Ljubljano. Ker ga celo noč in tudi drugo dopoldne ni bilo domov, so ga šli domači in sosedje iskati in ga našli mrtvega poleg jarka. Mož je imel glavo v vodi, truplo na suhem, pod pazduho po še sekirico, s katero je odšel od doma, da bi posekal nekaj jelš. Ko je prišel k jarku, ga je zadela kap. Ker je na lice mesta došla policijska komisija konstatirala naravno smrt, je dovolila, da so Šivicevo truplo položili doma na mrtvaški oder.

— **Kinematograf Ideal.** Spored za torek 31. decembra, sredo 1. in četrtek 2. januarja 1913: 1. Ladijski most. (Zanimivo.) 2. Sedem hčera gospoda profesorja. (Učinkovita veselobigra.) 3. Žurnal Pathe. (Kinematografska poročila. Najnovejši dogodilji, šport, moda itd.) 4. Življenje podlasice. (Znanstveno. Kolorirano.) 5. Pred nevarnostjo. (Drama.) 6. Moriceva baroka. (Komična učinkovitost.) 7. Četa Schiavoni. (Kolorirana varietetna slika.) — Samo zvečer. 8. Gospod vojvoda. (Učinkovita francoska veselobigra v 2 delih.) — Samo zvečer. Slavno občinstvo se opozarja, da se danes zadnjikrat predstavlja vojni film.

— **Kam pojdemo nocoj?** Nocoj pojdemo vsi na Silvestrovo zabavo, ki jo priredi pevski zbor »Ljudskega odra« v lepi in veliki dvorani »Ter-sicore«, ulica Chiozza. Spored je izredno bogat. Petje, igra, šaljivi prizori, deklamacije, tom-bola, šaljiva pošta in ples. Torej nocoj vsi na ta naš Silvestrov večer.

— **Klikus predavanj prof. dr. Ivana Merharja.** V petek 3., soboto 4., petek 10. in soboto 11. januarja 1913 ob polu deveti zvečer predava na povabilo »Ljudskega odra« v Delavskem domu, ulica Madonna 15, prof. dr. Ivan Merhar o predmetu: Jedača, pijača, dom in šega naših pradedov. Vstopnina 20 vin. Nudi se nam zopet izreden duševen užitek. Znani slovenski kritik prof. dr. Merhar nam bo predaval o življenju in šegah slovenskih kmetov v preteklih stoletjih. Vsak prijatelj izobrazbe naj izrabi izredno priliko.

— **Politični odbor jugoslovanske socialno demokratične stranke** ima v četrtek 2. januarja 1913 važno izredno sejo. Sodrugi odborniki so naprošeni, da se je udeležijo polnoštevilno.

— **Kako spoštuje »Edinost« slovenske delavce.** Zaradi narodnih znakov je nastal v škedenjskih plavžih spor med slovenskimi delavci in nekim inženirjem. Inženir je zahteval, da delavci snamejo imenovane znake. Delavci so ga ubogali, ampak »Edinost« je drug dan napadla inženirja. Inženir je »Edinost« čital, se razjezil in dejal, da ne vzame več na delo nobenega slovenskega delavca. Tedaj se je »Edinost« tudi razjezila in dejala: Gospod inženir se moti, ako pravi, da ne bo jemal več na delo slovenskih delavcev. Kdo mu bo delal. Nemški in italijanski delavci niso tako neumni, kakor slovenski delavci, da bi šli delat v škedenjske plavže za borono plačilo in v take razmere. Tako mnenje vlada pri »Edinosti« o slovenskih delavcih: smatra jih za najbolj neumne in kot edine, ki ne čutijo odpora zoper razmere, ki vladajo v škedenjskih plavžih. Skoro da bi imela »Edinost« prav. Ampak mi vemo, da slovenski delavec ni neumen. Le naredili so ga neumnega, zato ker jim je delavska neumnost v korist. Mi verjamemo v boljše bodočnost slovenskega delavstva. Kadar se oprosti spon meščanskega razredno zavednega delavstva, kakor so storili pametni nemški, italijanski in slovenski delavci, takrat ne bo več tako neumen in tedaj ne bo kupičil kapitalistom bogastva za tako sramotno plačilo. Ampak »Edinost« bi tudi defali, naj ne žali vseh slovenskih delavcev. Ako je spoznala za neumne tiste delavce, ki so z njo v dotiki, ji lahko povemo, da oni slovenski delavci, ki jih poznamo mi, niso tako neumni, kakor si »Edinost« misli. Gospodom bi pa priporočali, naj vendar

prisilijo svoje možgane na delo, da ne bodo v vsaki številki svojega lista objavljali takih oslarij.

— Ne le mi, ampak vsi, ki so imeli nesrečo, da so morali polemizirati z »Edinostjo«, so prišli do zaključka, da z njo ni mogoča poštena polemika. In brce je dobila »Edinost« že od vseh vetrov. Pa mislite, da se bo »Edinost« zato kaj poboljšala? O ne! Ostala bo do konca svojih dni taka, kakor jo je neusmiljeni bog ustvaril.

— Trgovski promet v tržaški lukvi v novembru. Uvoz po železnih cestah je znašal 1.272.681 kvintalov, izvoz po železnih cestah 1.179.220 kvintalov; lani je bilo v novembru izvoza 1.284.265 kvintalov. Od 1. jan. do konca novembra letos je bilo železniškega uvoza 12.665.148 kvintalov (lani 11.022.000) izvoza 11.131.464 kvintalov (lani 11.075.791). — V tržaško lukvo je prišlo letos do konca novembra 11.688 ladij s tonami 4.169.414 in odločilo je iz Trsta 11.693 ladij s tonami 4.194.188.

Zadnje vesti.

GOSPOSKA ZBORNICA.

Dunaj, 30. decembra. Gosposka zbornica je na današnji seji rešila proračunski provizorij. V debati je profesor Philippovich priporočal največjo štedljivost v državni upravi in nasvetoval omejitve državnih subvencij. Nadalje se je pečal z davčnimi goljufijami in izrazil mnenje, da ujeta v Avstriji dve tretjini kapitalne rente dohodarini, ker imoviti sloji v velikem obsegu prikrivajo svoje resnične dohodke. — Dr. Baerrenreither naglašal dalekosežni pomen mirovnih pogajanj v Londonu, o katerih upa, da ustvarijo stabilne razmere na Balkanu. Glede na albansko vprašanje, na določitev albanskih meja svari pred politiko, ki bi nakopala Avstriji sovraštvo jugoslovanskih držav in se rezko obrača proti škodovalec ugledu monarhije. Govornik želi od avstrijske vnanje politike, da ustvari prijateljske odnose z balkanskimi sosedi. Strah pred srbsko iredento je prazen, ako ubere avstrijska politika na jugu države pravo pot. Tudi ostali govorniki so se izrekli za prenehanje trgovske politike napram Srbiji. — Nato je gosposka zbornica na tajni seji obravnavala imunitetno zadevo grofa Haugwitz, katerega izročitev zahteva sodišče zavoljo pregreška proti lovskemu zakonu.

UKRAJINSKO VSEUČILIŠKO VPRAŠANJE

Dunaj, 31. decembra. Predsedstvo poljskega kola in predsedstvo ukrajinske zveze se s sejo aneta takoj po Novem letu na Dunaju, da razglagata dogovor o ukrajinskem vseučilišču.

LUKACSEVA VOLILNA REFORMA.

Budimpešta, 30. decembra. Lukacs je dobil na Dunaju cesarsko predskanico za svojo volilno reformo in jo jutri predloži v državnem zboru. Opozicija hoče porabiti vsa sredstva, da prepreči uzakonitev te reforme. Vlada poziva v uradnem organu opozicijo, naj se v tem trenutku odpove strankarski strasti in sodeluje pri zgradbi moderne (!) Ogrske. Od tega apela ne pričakuje nihče uspeha.

Budimpešta, 30. decembra. Socialistični »Nepszavi« se je posrečilo dobiti tudi tretji del volilne reforme, ter ga je objavila. Po vladnem načrtu bi dobilo 2240.000 industrijskih in 95.000 poljedelskih delavcev volilno pravico. Več kakor 3 milijone delavcev bi ostalo brez volilne pravice. Lukacs je besen, ker se mu ni posrečilo, da bi »Nepszavi« preprečili dobičanje takih važnih reči. Zato hoče vpeljati v državni tiskarni nov sistem. Tudi na to se misli, da bi se tiskale važne tiskovine v avstrijski državni tiskarni na Dunaju(?)

CUVAJEV NASLEDNIK.

Zagreb, 31. decembra. Novoimenovani sekularni predstojnik hrvaške deželne vlade dr. Unterkhäuser je včeraj dospel iz Budimpešte v Zagreb in prevzel svoje uradne posle.

ATENTAT NA SMODNIŠNICO.

Šopronj, 30. decembra. General Rebracha je policiji naznanil, da se je od sobote na nedeljo ponoči bližalo šest oseb šopronjski smodnišnici. Ko je straža zaklicala »Halt!«, je nekdo ustrelil iz revolverja. Straža je nato večkrat ustrelila in neznanec so potem izginili. Ker se taki poizkusi baje ponavljajo, se bo straža pomnožila.

SPIONAŽA.

Vratislava, 30. decembra. Oblasti so razkrile obširno zaroto, ki je zasledovala namene vojaškega vohunstva. Aretiranih je okrog trideset oseb obojega spola, Nemcev in Rusov. Zapolnjen je korespondenca, iz katere je razvidno, da so špičirali za Rusijo in da so imeli v slučaju vojne namen razstreliti železniške mostove okrog Vratislave.

Dunaj, 30. decembra. »Deutsches Volksblatt« javlja, da so ruske oblasti v Losnovicah aretirale dva avstrijska rezervna častnika in neko žensko, ki so na sumu, da so vohunili. Oba moška sta uradnika velikega industrijskega podjetja.

PREDSEDNIŠKI BOJ NA FRANČOSKEM.

Pariz, 31. decembra. Poincaré in Ribot vztrajata pri svojih kandidaturah za mesto predsednika republike. Dogovorila sta se na tako, da odstopi od kandidature tisti, ki dobi pri prvem glasovanju bodisi le en glas manje od drugega.

K PROCHASKOVI AFERI.

Frankobrod, 31. decembra. Gospod Franc Enke, ki je priobčil v »Frankfurter-Zeitung« poročilo kavasa Isa Hamum Alija o grozodejstvih Srbov v avstrijskem konzulatu v Prizrenu, vzdržuje svoje poročilo v polnem obsegu. (Vsebinsko poročila smo priobčili včeraj med »Zadnjimi vestmi«.)

KIDERLEN WÄCHTER MRTEV.

Stuttgart, 30. decembra. Nenadoma je tužal umrl državni tajnik Kiderlen Wächter.

Berlin, 31. decembra. V uradni kroniki označujejo Kiderlenovo smrt za veliko izgubo. Za njegovega naslednika imenujejo nemškega poslanika v Washingtonu grofa Bernstorffa.

KRITIČNI MOMENTI.

Turčija ne da Odrina.

Carigrad, 31. decembra. Vlada je objavila oficijozno izjavo, v kateri pravi, da kljub svoemu miroljubnemu razpoloženju in kljub svoji želji, da bi se srečno zaključilo mirovno pogajanje v nobenem slučaju in za nobeno ceno ne odstopi Odrina.

Turški pogoji.

Carigrad, 31. decembra. Po dolgih razpravah je ministrski svet sklenil instrukcije za turške pooblaščenca v Londonu. Oficijozni krogi strogo molče o vsebini novih pogojev. Zatrjuje se pa, da vztraja vlada na tem, da ostane Turčija Odrin, češ da je ta posest neizogibna za obrambo Carigrada. Vlada pa je pripravljena odškodovati Bolgarsko v okraju zapadno od Odrina. Kar se tiče egejskih otokov, ne more biti nobene diskusije o onih, ki dominirajo vhod v Dardanele, drugim pa je pripravljena dati podobno avtonomijo, kakor jo uživa Samos. O Kreti more Turčija razpravljati samo z veselimi, ker ta otok ni bil predmet sedanje vojne.

Nepopustljivi sultan.

Carigrad, 31. decembra. V vladnih krogih zatrjujejo, da je sultan izjavil, da nikoli ne podpiše miru, ki ne bi Turčiji pustil Odrina, tudi če bi ga to veljalo prestol. Prihodnje dni se sultan odpelje v Čataldžo.

Grozilna pisma.

Berlin, 31. decembra. »Morgenpost« pravi, da dobiva veliki vezir vsak dan pisma, v katerih mu žugajo s smrtjo, če izroči Turčija Odrin Bolgarski. Kijamil paša je sprejel — baje na svet tujih poslanikov — od šefa generalnega štaba spomenico, ki ga popolnoma opravičuje napram vojni stranki. Kijamil paša hoče demisionirati. Če bi nastali v mestu neredi, se imajo velesile naprositi za pomoč. Poveljniki tujih ladij imajo nalogo glede izkrcanja mornariških čet.

Kdo bo odgovoren?

Carigrad, 31. decembra. Uradna izjava generalnega štaba pravi, da je vojska pripravljena na nadaljevanje vojne, toda odgovornost za izid se mor prepustiti vladi.

Bolgarska nepopustljivost.

Sofija, 30. decembra. Vsi oficijelni krogi izjavljajo, da se prekinejo mirovna pogajanja takoj, če ne predloži Turčija resnih protipogojev, o katerih je mogoče razpravljati. Odrin mora Turčija na vsak način odstopiti. Zahtevo, da ostane Macedonija pod turško suvereniteto, smatrajo za izraz, da hoče Turčija nadaljevati vojno.

Kaj misli Teodorov?

Sofija, 31. decembra. Trgovinski minister Teodorov je izjavil, da so turški pogoji nesprejemljivi in da se vsled tega najbrže prekine mirovno pogajanje.

Aprovizacija pri Čataldži.

Sofija, 31. decembra. Od sobote so ustavljeni transporti živeža za vojsko pred Čataldžo. Zadnji čas je poslala vlada tja toliko konj in živeža, da ga čete ne marajo več sprejemati. Zdravje vojaštva je dobro in razpoloženje izvrstno. Vse priprave, da se more obnoviti vojna, so gotove. V vojaških in parlamentarnih krogih se govori o zavzetju Carigrada kot o zaključnem poglavju turške zgodovine v Evropi.

Turški vojaki v Odrinu dezertirajo.

Sofija, 31. decembra. »Mir« poroča, da skoraj vsak dan dezertirajo turški vojaki v Odrinu. Predvčeršnjim sta dezertirala dva turška častnika. Dezertirji poročajo, da je položaj v Odrinu silno slab.

Nazim paša na čataldžinski črti.

Carigrad, 30. decembra. Vojni minister Nazim paša je snoči odpotoval na čataldžinsko črto.

Koraki veselil.

Berlin, 30. decembra. »Vossische Zeitung« javlja, da so velesile v Carigradu svetovale Turčiji, naj odstopi Odrin; vlada je odklonila ta svet. Z angleške strani se poroča, da Anglija ne bo ugovarjala, če postane Odrin bolgarski; nasprotovala pa bi temu, da bi Bolgarska anektirala Rodosto in tako zasedla marmarsko morje. Morska ožina in nje obramba mora ostati v rokah Turčije.

Mirovna konferenca odgodena do srede.

London, 30. decembra. Ob štirih popoldne se je sešla mirovna konferenca. Pooblaščenca so bili le do petih popoldne skupaj, nakar se je odgodila konferenca do srede ob treh popoldne. Turški delegatje so izjavili, da so njihove instrukcije nepopolne in da morajo še v Carigrad poročati. Turški delegatje so bili sicer pripravljeni, da bi obravnavali nekatere točke mirovnih pogojev, a delegatje zaveznikov so se temu uprili.

GRŠKO-TURŠKA VOJNA.

Turška zmaga.

Carigrad, 30. decembra. Iz dobro poučenih krogov javljajo, da je turška mornarica blokirala otok Kios in da je Grška posadka po hudem bombardiranju kapitulirala. Grška mornarica, ki je prepozno prišla, je zasledovala turške ladje. Prišlo je do boja, v katerem je bila grška odlopnica »Hydra« potopljena. Tudi Turki so imeli izgube, ki pa še niso znane.

Grška zmaga na kopnem.

Atene, 31. decembra. Pri Bizani so Turki z živahnim artilerijskim ognjem napadli grške

čete. General Sapuncaki je prihitel napadenim četam na pomoč. Grki so odbili turški napad in so se Turki umaknili z velikimi izgubami. Artilerijski duel je trajal pozno v noč.

Grška grozodejstva v Mitileni.

Carigrad, 31. decembra. Turško časopisje objavlja obširna poročila iz Smirne o grozodejstvih, ki so jih zagrešili Grki v Mitileni.

Povratek izseljencev.

Solun, 31. decembra. Od mladoturške odbora pred leti v Macedonijo privabljeni izseljenci iz Bosne se trumoma vračajo nazaj. Doselej se jih je v Bosno vrnilo 1100; 5000 mohamedancev čaka na odhod. Grške oblasti izseljencem ne delajo zaprek.

ITALIJANSKO-SRBSKI KONFLIKT.

Rim, 30. decembra. Iz Drača javljajo, da se je dogodil med Srbijo in Italijo konflikt. Srbsko poveljništvo je pred par dnevi vprašalo po posredovanju lučnega kapitanata poveljnika italijanskega parnika »Caprera«, zakaj se ladja bavi v luki. Poveljnik je odgovoril, da je ladja na razpolago italijanskemu konzulatu. Srbsko poveljništvo ni nič vprašalo italijanskega konzula. Ko pa se je hotel včeraj neki častnik izkrcati, da bi obiskal konzula, so ga Srbi vrnili z opazko, da ne sme ladja občevati z mestom, dokler ne dobi dovoljenja. Konzul je ostal nepoučen o tem. Ker ni prišla od srbskega poveljništva nobena vest, je poslal poveljnik »Caprera« popoldne nekega častnika v uniformi v mesto. Temu se niso delale zapreke in je sporočil slučaj konzulu. Nato je konzul javil srbskemu poveljništvu, da ni imelo pravice preprečiti občevanja ladje s konzulatom. Obenem je naznanil slučaj svoji vladi, ki mu je dala nalog, da napravi pri srbski vladi primerne korake.

ITALIJA IN ALBANIJA.

Milan, 31. decembra. »Secolo« javlja: Ker se venomer širijo vesti o italijanski ekspediciji, ki se pripravlja za Albanijo, se lahko izjavi, da ni storilo vojno ministrstvo nobenih drugih priprav kakor tiste, ki so se izvršile že pred dvajsetimi dnevi. Polki, ki so v pripravi, so sledeči: 9., 10., 11., 12., 15., 16., 21. in 88. v mestih Bari, Forlì, Ceseva, Gaeta, Pisa in Livorno.

ALBANSKA SPOMENICA.

Berlin, 31. decembra. Iz Valone javljajo, da hoče provizorična vlada poslati vsem velesilam spomenico o določitvi mej bodoče Albanije. V London ne more poslati pooblaščenca, ker je Valona blokirana od grških ladij.

49 ŽRTEV EKSPLOZIJ V ROVU ACHENBACH.

Kelmoraj, 31. decembra. Včeraj je umrl zopet 1 rudar, ki je bil ranjen pri eksploziji v rovu Achenbach. Število smrtnih žrtev je 49. Razen tega sta dva ranjena rudarja zblaznela.

CARNEGIJEVA RADODARNOST.

Novi Jork, 30. decembra. Carnegie je dočel 25 milijonov dolarjev za dobrodelne namene in izjavil, da je pripravljen stopiti na čelo odboru, ki bi nabiral prispevke za obubožance na Balkanu. (Pa ne da bi Carnegie špekuliral na kakšno kraljestvo na Balkanu?)

Vestnik organizacij.

Strokovna organizacija krojačev naznanja svojim članom, da se prikojevalni pouk začne v četrtek dne 2. januarja 1913 ob 8. zvečer v društveni sobi, Selenburgova ulica št. 6, II.

Poljska podružnica »Vzajemnosti« v Ljubljani ima v nedeljo dne 5. januarja ob 10. dopoldne sestanek članov pri Bončarju, Poljska cesta 23.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Janko Marušek, brivec v Zagorju ob Savi

želi vsem svojim obiskovalcem brivnice

veselo novo leto

ter se jim tudi nadalje priporoča. Zagotavlja jim najboljšo postrežbo.

Srečno in veselo novo leto?

želi vsem članom

vodstvo »Občnega konsumnega društva v Idriji.«

Josip Rossi, veletržec z vinom v Zagorju ob Savi

želi vsem svojim odjemalcem

srečno in veselo novo leto 1913

ter se jim tudi nadalje priporoča.

! Pošljite naročnino, če je še niste! !

Knjigoveznica

Albert Feldstein

želi vsem

srečno novo leto.

— Radeckega cesta 12. —

Anton Presker

krojaški mojster

v Ljubljani, Sv. Petra cesta 14

želi vsem cenjenim naročnikom, prijateljem in znancem

srečno, veselo novo leto.

Dominik in Fani Kokalj

gostilničarja gostilne

„Delavskega doma“ v Trbovljah

želita vsem gostom

srečno novo leto.

Veselo in srečno novo leto 1913

želim vsem cenjenim sodrugom ter se priporočam tudi v nadalje

s spoštovanjem

Ivan Miklavc

gostilna pri „Dimu“.

Srečno novo leto

želita vsem svojim odjemalcem ter priporočata svojo bogato zalogo kleparskega blaga in po:: krivanje streh ::

brata Rozin v Trbovljah.

Vodstvo občnega konzumnega društva v Trbovljah

kliče svojim članom

! srečno novo leto !

in jih pozivlja v novemu letu na nemurno delo za delavsko podjetje.

Srečno novo leto!

želim vsem svojim gostom in priporočam svojo dobro kuhinjo

:: in pijačo ::

Ant. Rupnik, gostilničarka

— pri kolodvoru v Trbovljah. —

Veselo in srečno novo leto

želim vsem svojim cenjenim naročnikom, prijateljem in znancem in se priporočam za enako zaupanje tudi v bodoče z veselo spoštovanjem

JOS. REBEK

ključavničarski mojster v Ljubljani, Franceyo nabrežje št. 9,

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti jesenskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba.
Najnižje cene.

Naznanilo obrti.

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam da sem pričel

Krznarstvo za popravila
pufov, topic, kožuhov, boe, preprog iz srnovih in lisičjih kož.

Izdelujem glotaste in suknjene čepice po meri za gospode strojevodje, za delavnice in druga strokovna društva. Vzorci na razpolago.

Z odličnim spoštovanjem se priporoča

Feliks Žagar,

krznarski mojster in izdelovatelj čepic
Ljubljana, Salendrova ulica št. 4
zraven županove hiše.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Bivši večletni sotrudnik tvrdke Wanek.

Specialist v najtežavnejših popravilih in delih.

Naročajte se na Zarjo!

Vsem svojim častitim naročnikom, prijateljem in znancem želi

srečno, veselo novo leto

ter se priporoča tudi nadalje z

odličnim spoštovanjem

rodbina Košenina, mesar

na Sv. Jakoba nabrežje.

Srečno in veselo
— novo leto 1913

želi vsem svojim gostom zahvaljujoč se za dosedanje naklonjenost in se priporoča tudi za nadaljni obisk

Gostilna pri „Kankertu“
Spod. Šiška, Celovška cesta.

Gostilna pri „Fajmoštru“

Ljubljana, Sv. Petra našip

želi vsem svojim častitim gostom, odjemalcem, prijateljem in znancem

srečno novo leto!

Srečno in veselo
— novo leto 1913!

želim vsem svojim cenj. gostom in prijateljem

Mici Straus,

gostilničarka v Idriji.

Srečno in veselo
— novo leto 1913

želi vsem svojim cenjenim gostom, prijateljem in znancem

Anton Štirn,
gostilničar in pos. v Sp. Šiški.

— IDEAL —

Vsem cenj. obiskovalcem se zahvaljuje za izkazano prijaznost ter jim želi

srečno novo leto
na mnoga leta.

Veselo novo leto

želi vsem svojim cenj. gostom, odjemalcem in prijateljem

Josipina Dežela,

trgovina, pekarija in gostilna

— v Idriji. —

Srečno novo leto

želim cenj. obiskovalcem, gostom, prijateljem in znancem ter se jim priporočam tudi v nadalje

s spoštovanjem.

Anton Steiner, gostilničar

Opekarska cesta št. 26.

Veselo novo leto

želi vsem cenjenim naročnikom in odjemalcem

Anton Bratuš,

čevljar v Idriji.

Veselo novo leto

želi vsem svojim cenjenim gostom

Fran Vidmar,

najemnik gostilne

„Za gradom“ v Idriji.

Lekarnar

Gabrijel Piccoli

c. in kr. dvorni založnik in pa-
pežev dvorni založnik

želi vsem cenjenim odjemalcem

srečno in veselo novo

— leto 1913! —

Podpisani želim tem potom vsem ljubim cenjenim gostom, odjemalcem, prijateljem in znancem

veselo in srečno novo leto

zahvaljujoč se jim za dosedanje naklonjenost in prosim zaupanja tudi v bodoče

M. SOKLIČ, gostilna in trgovina

Pred konjušnico v Trnovem, Ljubljana.

Vsem svojim cenjenim naročnikom, odjemalcem, prijateljem in znancem

srečno in veselo novo leto!

želi

Anton Maver, založnik menseskega piya

Ljubljana, Metelkova ulica št. 19.

Veselo novo leto

želi cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem

Franjo Golob,

mesar in prekajevalec

— v Spodnji Šiški št. 50. —

Srečno in veselo novo
— leto 1913 —

vošči

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadruga z omejeno zavezo.

Srečno novo leto 1913

želim svojim cenjenim odjemalcem drož, prijateljem in znancem ter se priporočam nadalje.

S spoštovanjem

Makso Zaloker

tovarna drož, Ljubljana, Rečna ulica in

Krakovski nasip

Srečno in veselo novo
— leto 1913 —

želi

Jakob Zalaznik in njegova

rodbina

pekarija, slaščičarna in kavarna v

Ljubljani, Stari trg št. 21.

Veselo novo leto!

Trgovina s čipkami in me-
šanim blagom

Andrej Primožič

— v Idriji. —

Srečno in veselo

novo leto 1913!

ključ vsem svojim cenjenim gostom, prijateljem in znancem

Andrej Lipušček,
gostilničar v Idriji.

Martin Kralj

čevljar in izdelovalec gornjih del

Ljubljana, Wolfova ulica 12

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, ki jih izvršuje hitro, točno in solidno.

Grand hotel „UNION“ v Ljubljani

restavracija, kavarna in klet

— 1913 — veselo novo leto — 1913 —

vsem velecejenim stalnim gostom ter slavnemu občinstvu sploh, proseč jih, da ohranijo podjetju enako naklonjenost in zaupanje tudi v bodoče, zagotavljajoč vedno najboljšo postrežbo.

Spoštovanjem

Ravnateljstvo hotela UNION.

LJUBLJANA, 31. decembra 1912.

